

mora imeti vsako dekle in vsaka gospodinja, so imele udeleženske tečaja še gmotni dobiček. V denarju so prispevale za ves tečaj skupno 254 Din. Poleg čistega dobička od prireditve so še poslali prispevke: občina Velenje in sreški kmetijski odbor 200 Din ni 150 Din. Tako izkazuje končni obračun nad 300 Din prebitka, ki se je enakomerno razdelil med tečajnice. Ko še dospe za uboge udeleženske podpore hanske uprave, se tudi ta med najbolj potrebne razdeli. Tako je ta prvi gospodinjski tečaj kljub nasprotovanju in protagitaciji od gotove strani vse stransko dobro uspel in imajo samo veliko moralno in gmotno škodo tista dekleta, ki so ga v nerazumljivi lahkomišelnosti odklanjala. Ob koncu se prireditelj tečaja, deklinski krožek prosvetnega društva, najprisrčnejše zahvaljuje vsem, ki so k njegovemu uspehu kakor že koli pripomogli, zlasti pa Lesjak Ivanu, po domače Kranjcu v Št. Janžu, ki je kazal še največ razumevanja in

je tudi ves obilni inventar za tečaj brezplačno iz Doberne pripeljal in od tod zopet do ceste odpeljal. Če bo banska uprava še kedaj tak tečaj v Št. Janžu dovolila, upajmo, da bo zanj več razumevanja in več odziva v splošno korist naših družin in njenega gospodinjstva.

Sv. Pavel pri Preboldu. Čitatelji »Slovenskega gospodarja« so jako hvaležni piscem za navodilo in nasvete »Fantom vojakom«. Le žal, da nekateri fantje takšna navodila radi prezrejo ali celo ometavajo. Pri nas so se zbrali fantje v Društvenem domu že 14 dni pred odhodom. Domača dva gg. bogoslovca sta jih okrepila z lepimi nauki. Zadnji dan se je brala sv. maša za vojake novince. Cerkevni pevci (moški zbor) so krasno peli; fantje pa so pristopili k mizi Gospodovi. Slovo je bilo jako ganljivo. Matere so jokale, fantje pa so peli in vriskali ter se odpeljali z okrašenim vozom pred vojašnico v Celje. Bilo je lepo, ker med njimi ni bilo pijancev in pretepačev.

— Tukajšnja Sadjarska podružnica gradi sušilnico za sadje in hmelj. Ker bo stavba združena s precejšnjimi stroški, bodo člani podružnice vprizorili v ta namen igro: »Naša krič«. Občinstvo se zelo zanima, ker bode igra vprizorjena na prostem in sicer na dvorišču graščine Prebold na Vnebohod dne 30. maja ob treh popoldne.

Pišec. V nedeljo dne 26. t. m. priredi pevsko društvo iz Artič v Slomšekovem domu v Pišecah veseloigro. Smeha bo na cente. Kdor pa želi vedeti, kakšna bo igra, naj pride gledat, mu ne bo žal. Vsi od daleč in blizu vabljeno! Predstava bo po večernicah.

Živela abstinenca!

Napij se iz studenca,
živela abstinenca!

Odprta noč in dan so groba vrata

Bistrica pri Rušah. V cvetu svoje mladosti je po kratki, a trpljenja polni boleznici dne 4. maja, ob 11. uri ponoči, v bolnišnici v Mariboru izdihnila vzorna deklica in vrla učenka Anica Tancer, hči posestnice in vdove Matilde Tancer na Bistrici pri Rušah, svojo lepo dušo. Kakor uniči preko noči mrzla slana pomladno cvetje, tako je pokosila sredi noči nepričakovano njeno mlado življenje blede smrt. Pokojna Anica je bila rojena na Bistrici pri Rušah ter je obiskovala osnovno šolo v Rušah. Bila je zelo pridna učenka, pravi vzor vsem součenkam v razredu in šolarjem sploh. Zastrupila si je kri s tem, da je stopila na zrjaveli žrebelj, kar je bilo vzrok, da je morala kljub vsemu zdravniškemu prizadevanju v bolnišnici zapustiti ta svet. Smrtni boj je junaško prenašala, dokler ji niso prevelike bolečine, zvezane s srčnimi krči končale življenje. Dva dni kasneje so jo prenesli ob veliki udeležbi občinstva na njen zadnji

dom na pobreško pokopališče. Mrtvaški sprevod je vodil njen gospod katehet iz Ruš, ki je izvršil tudi vse cerkvene obrede. Ob odprtem grobu se je od rajne Anice v ganljivih in v srce segajočih besedah poslovila gđc. M. Marinšek iz Laznice pri Linibušu. Njej, g. katehetu in vsem prijateljem in znancem, ki so nepozabno Anico spremlili na njeni zadnji poti, bodi tem potom izrečena prisrčna zahvala! Ti pa, draga Anica, ljubljena svoje Te tako ljubeče in neutolažljive matere in drugih svojcev, počivaj v miru in večna luč naj Ti svetli v nebesih, kjer kraljuje večna pomlad!

Spodnja Sv. Kungota. Izpočetka je smrt našemu kraju bolj prizanašala, zato pa je bila bolj neusmiljena v začetku majnika. En dan je zvonilo kar trem: fantoma Francu Bauman in Francu Kaspar, ki sta bila vsak nekaj nad 30 let stara; tretji mrlič pa je bil najstarejši faran Jožef Tavželj, v 94. letu. Kranjska ko-

renina, pošten, delaven in varčen, je le nekaj mesecev bolehal, duševno zdrav do zadnjega. Pred kratkim je dal postaviti blizu doma lepo kapelico, kjer je rajnemu ganljivo govoril v slovo na dan pogreba p. Gabrijel iz Maribora. Vsi trije rajni naj počivajo v miru!

Sv. Jurij v Slov. goricah. Smrt žanje pri nas neizprosno naprej, izbira pa najstarejše farane. Dne 9. majnika smo pokopali 86letnega Petra Korošeca, bivšega uglednega kmeta na Malni. V nedeljo dne 12. maja popoldne pa smo položili k zadnjemu počitku bivšega šentjurskega župana Jurija Kranerja v Jurjevskem dolu. Bil je 30 let župan prejšnje občine Sv. Jurij, dočakal je starost 84 let. Bil je tudi oče farnih siromakov ter še je v nedeljo dne 5. t. m. jim zadnjikrat razdelil mesečno podporo po pozni službi božji. Med tednom je obolel, huda pljučnica je pritisnila; po dvanedevni boleznici je, okrepan z zadnjimi sv. tolažili, preminul. Na zadnji poti ga je sprem-

domove in se skrili v gozdove od Svetih gor do Podreede.

Vojaki so temeljito preiskali zrevolucionirane župnije. Prijeli so le primeroma malo res krepkih možakarjev, katere so brez nadaljnega polovili in jih odgnal: v Brežice.

Očividci pripovedujejo še danes, kako žalosten je bil pogled na te reveže. Vkljenjeni so bili po dva in dva na kratkih verigah, ki so bile spete s podolžnimi lanci. Kakor sužnje so odpeljali te žrtve v Celje in jih oddali v zapore tamošnjega okrožnega sodišča. Pričela je dolgotrajna ter dolgovezna preiskava in ta je pokazala slednjič čisto drugo sliko, nego si jo je bila naslikala politična oblast na neosnovane ter zbegane ovadbe.

Sodnija se je popolnoma prepričala, da je podžgala ljudsko nevoljo in zakrivila zadnji krvavi dogodek več ali manj politična oblast sama.

Na dolgi verigi v Celje pripeljane kmete, ki so bili obdolženi najhujšega hudodelstva, so po temeljiti preiskavi izpustili. Z izpustitvijo nedolžnih so se upali iz šum ter iz Gore tudi oni, katerim je morda

vest očitala, da so le kaj zakrivil. Ni se zmenil za nje ne okrajni glavar in tudi nobeden orožnik!

Eden glavnih vzrokov, da niso prenehali že koj po novih odporih kmetov napram razkuževalni komisiji, je bil tudi ta, ker je bilo pri politični oblasti in pri komisiji nemško ter nemškutarsko uradništvo. Nemško čuteči so že tedaj prežali na vsako priliko, da so se lahko znosili nad slovenskim kmetom. Slovenski kmet, iz katerega se je množilo ter obnavljalo slovensko izobraženstvo, je bil nemškutariji trn v peti. Ker drugače niso mogli toliko privijati Slovencev, so jim pač škodovali po možnosti na videz nedolžni način za obči blagor potrebnega — razkuževanja. Ako bi jim bilo istinito samo za pobijanje ter iztrebljenje trtne uši, bi bili svoje delo vršili po trgtvi in ne ob času, ko so resnično povzročali vinarstvom največjo škodo!

Moramo pa tudi povedati, da so se kmetje v tem zadnjem puntu upravičeno postavili po robu in so s svojo puntarsko organizacijo dokazali politični oblasti, da niso več brezpravni tlačani! Za slučaj, da bi bil kmet v spodnjih krajih mirno gledal početje ušive komisije, bi mu bila ta čepela na vratu, dokler bi še

na starost prenizka. Pred nedavnem se je odlomila s tega drevesa precej debela veja. Rastlinoslovec in profesor W. G. Land je določil po obročih na veji, da mora biti orjaška cipresa stara najmanj 7000 let. Drevo meri v višini odraslega moža 50 čevljev v premeru.

Roko so odsekali javno krog leta 1800 v Augsburgu na Nemškem vsakemu, ki je gojil pri kockanju.

Opat pl. Hirschau je iznašel uro, s pomočjo katere je bilo mogoče ugotoviti ter predočiti premikanja nebesnih teles.

Že v 13. stoletju naletimo v Nemčiji na tri- in v Parizu na štiri-nadstropne hiše.

Ijala velika množica ljudstva pod vodstvom domačega g. župnika in g. župnika iz Spodnje Sv. Kungote Vinko Kranerja, kojemu je bil pokojni rodni stric. Domači pevci so mu zapeli doma in ob grobu primerne žalostinke. Domači g. župnik se je ob odprtju grobu poslovil s prisrčnimi besedami od tega izredno značajnega moža. — Pred dobrim mesecem je tudi zapustil to solzno dolino njegov dober sosed Janez Lorber, kmet v Jurjevskem dolu. — Niso se še prav zgubili tužni glasovi naših zvonov preteklo nedeljo, zopet je neusmiljena smrt iztegnila svojo koščeno roko ter rešila dolge bolezni dne 14. maja 90letno Alojzijo Holz iz Varde, ki je potrpežljivo čakala na svojo rešiteljico v boljše bodočnost onkraj groba. Naše poročilo bi ne bilo popolno, če bi se ne spomnili tudi dne 24. aprila umrlega našega dosedanega župana tukajšnje velike občine Janeza Rotmana, kmeta iz Spodnjega Gasteraja. V najboljših letih ga je zgrabila neozdravljiva bolezen, ki ga je spravila v veliko prerani grob. V vse te hiše je zahajal »Slovenski gospodar«. Rajni Jurij Kraner je bil njegov naročnik, odkar »Slovenski gospodar« izhaja. Vsem umrlim želimo večni mir, preostalim pa naše iskreno sožalje!

Sv. Lovrenc v Slov. goricah. Neizprosna božja poslanka smrt čje s svojo ostro koso posekala mladega dečka, učenca 6. razreda osnovne šole Martina Stabuc ter povedla njegovo dušo pred sodni stol božji. Pokojni se je za pot v večnost okrepil s sv. zakramenti, zato upamo, da uživa v družbi Marije, katero je rad častil, kot član Marijinega vrta nebeško veselje. Dne 12. maja se je vršil njegov pogreb ob mnogoštevilni udeležbi. K zadnjemu počitku so ga spremljali njegovi sošolci, ki so mu na pokopališču zapeli poslednje slovo. Poslovljne besede sta govorila g. župnik in neki součenec. Gospod, daj mu v rajni veselje božje! Njegovim domačim naše iskreno sožalje!

Medvece pri Majšperku. V četrtek dne 16. t. m. je zvonček vaške kapelice naznanil vaščanom, da je zatisnila svoje trudne oči pos. voj. vdova Ana Mlaker iz Medvec. Rajna je bila dobra krščanska žena, varčna in skrbna mati svoji družini, ter bila dolgo let naročnica našega lista. Njeno življenje ni bilo posuto s

cvetjem, vztrajala je do konca, ne da bi klonila pod težavami in neprilicami današnjih dni. Kruta smrt jo je po desetdnevni bolezni pobrala. Njenega pogreba dne 18. maja se je udeležilo prav mnoge ljudi. Rajna naj v m'ru počiva! Žalujočim sinom: Tinetu, Jožeku, Tončku in ostalim žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Poljčane. Nagle smrti je umrl dobro znani g. Smeš. Pri mizi je kavo pil; naenkrat zavpije: Jezus, Marija! V hipu je bil mrtev. G. Smeš je bil mož, ki so ga vsi spoštovali. Mir njegovi duši, domačim naše sožalje!

Sv. Frančišek v Savinjski dolini. Smrtna koca se letos kaj pogosto oglašja, saj imamo doslej mrličev že skoraj toliko kot vse lansko leto. Pobira predvsem ženske. V postnem času so umrle zaporedoma same starejše žene: Fludernik Marija, Gručnik Marija, Dobrovnik Jera in Osovnik Marija. V soboto dne 11. maja pa mlada žena Komar Frančiška. Naj jim sveti večna luč!

Polzela. Vprav na Marijin dan, v soboto 11. maja, je za vedno zaspala v Gospodu v 34. letu svoje starosti Marija Ožir, mlada gospodinja globokoverne Štoberjeve hiše v Podvinu. Kot dekle je bila vrla članica Marijine družbe in sedaj kot žena zvesta ljubeča družica svojemu možu. Zapušča dve mali ljubki hčerki. Težko bolezen, ki jo je priklenila za skoro pol leta na bolniško postelj, je prenašala z veliko potrpežljivostjo in udanostjo v božjo previdnost. K pogrebu se je zbralo nepričakovano mnogo ljudi. Vsem so se blestela v očeh solze, zlasti ob pogledu na malo dveletno hčerkico, ki je neotolažljivo jokala, zroč na krsto in mnogo prerani grob svoje ljube mam'ce, ki je sedaj ni več. Da, ni je, toda duh njen živi, živi tam pri Mariji sredi rajskega majniškega cvetja, kjer bo obhajala na praznik Marijine pomočnice prvič svoj najlepši godovni dan. Preostalim žalujočim naše prisrčno sožalje!

Št. Janž pri Velenju. Dne 15. majnika smo ob velikem udeležbi pokopali velikega trpina Jovan Markota, po domače Jurija v Černovi. Bil je 42 let vzgleden tretjerednik; zato mu je tudi 48 tretjerednikov in tretjerednic izkazalo svoje spoštovanje in zadnjo ljubav ter ga s prižganimi svečami spremlilo na kraj počitka.

Bil je dvakrat poročen in zapušča poleg žalujoče žene pet nedoraslih otrok. Naj jih tolažijo Bog in dobri ljudje, pokojnemu Markotu pa naj sveti večna luč!

Sv. Florjan pri Rogatcu. Dne 24. aprila je zatisnila v smrt svoje oči Katarina Kitak v starosti 72 let. Bila je vzorna krščanska žena, pobožna, najboljša podpora svojemu možu Francu. Da je bila pridna kot mravlja, priča dejstvo, da sta si s svojim možem v skupnem 51letnem zakonskem življenju prihranila od dela svojih rok toliko, da sta si kupila že pred več leti lepo posestvo, katero sta sedaj izročila vnukinji. Zapušča žalujočega moža, hčerko in vnukinjo in več vnukov. Počivaj v miru, od dela utrujena!

Sv. Rupert nad Laškim. Hudo je človeku pri srcu, ko mora gledati, kako ledena stana zabori nežno pomladansko cvetje; a še bolj zadene človeka, ko nemila smrt uniči življenje mlade žene in matere. Ta žena je bila Frančiška Pirc na Krajevcih pri Sv. Rupertu. Dne 7. maja smo v velikem spremstvu šli za krsto mlade, pa že večletne mučenice. Dobri dve leti je hirala, iskala povsod pomoči, a je ni mogla najti. Kot prava krščanska mati je trpela voljno in udano, Bogu izročila svoja dva nedolžna otročiča in žalujočega moža. Marijina družba žen je rajno kot družbenko v častnem spremstvu počastila na njeni zadnji zemeljski poti. Vrla žena in mati, počivaj v miru!

Sromlje pri Brezicah. Dne 5. maja je za vedno zaspala po dolgem bolehanju in hudem trpljenju vdova Ana Bole, rojena Molan, iz Silovca. Živela je s svojo rodbino v Trstu več let; zapušča edinega sina, ki živi še tam. Pokojna se je vrnila pred pol letom v svoj rajski kraj z namenom, da si zboljša svoje zdravje. Nastanila se je pri svoji sestrični Črnož Urški, ki ji je neumorno stregla ter ji žrtvovala svoje moči, da ji olajša trpljenje. Pokojna je bila velika dobrotnica cerkve; kot žena močne vere je skozi pet m. ecev voljno prenašala Bogu vdano svojo mučno bolezen in trpljenje. Bila je večkrat previdena s tolažili sv. vete Bod: ji Bog mil sodnik in dober plačnik!

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

Angleška stanovanja so se ponašala že koncem 12. stoletja s steklenimi okni.

Draga rešitev prstana iz dna jezera.

V Lenaksi, malem mestecu v severno-ameriški državi Kansas, je imel neki bogataš smolo, da je zgubil pri kopenju v jezeru zelo dragocen prstan. Da bi prstan zopet našel, je pustil odstraniti iz jezera s pomočjo sesalk 1 milijon litrov vode in na ta način jez opet našel na dnu zgubljeno dragocenost.

Krajevna orientacija mačke.

V mestu Perth v zapadni Avstraliji je podarila družina drugi, ki je stanovala 200 km proč od mesta, mačko.

bil lukal kak trs iznad zemlje. Vleči mastne dnevnice in dražiti miroljubnega kmeta, to vendar ni težaven poklic!

Pri spregledu, da gre razkuževalcem za denar in za nepotrebno in peklenko zlobno uničevanje vinskega pridelka, je zavrela kmetom kri ... segli so po samoobrambi. Grozili so očito ušivcem, jih zmerjali, razganjali in konečno je došlo do dveh smrtnih žrtev, predno so uvideli na višjih mestih: če se kmet buni napram razkuževalcem, samo brani svoje lastninske pravice!

Vest o ustrelitvi dveh na Sromljah ter o odgonu nedolžnih v verigah v Celje je razburkala celo Slovenijo. Radi obče nevolje ter skrajne napetosti je popustila oblast, da, čisto ponehala z izgovorom, da ji je pomirjenje naroda prva skrb. Nemcem in nemškutarjem ni bilo za ljubi mir, ampak iz strahu so odjenjali in so prepustili času, da je ta zaustavil kri iz ljudskih ran!

Vinko Lapuh in Martin Petan sta padla v borbi za ljudske pravice. Zagrebli so ju iz bojazni pred kmečko osveto liki najnevarnejša razbojnika na skrivnem. Kmečki narod, za ka'erega boljšobit sta

dala življenje, ni pozabil na narodna junaka. Ni jima postavil daleč vidnega spomenika, dasi sta ga zaslužila. Več nego kamen in v nježa vklesane zlate črke sta vredna narodna pesem in pripovedka.

Narod, zbran pri delu po novih vinogradnih nasadih in pri litru amerikanca prepeva žalostne in ve sele o Lapuhu, ki je kazal neustrašno skozi leta na braniku ljudskih pravic pest tlačiteljem Nemcem in nemškutarjem. Matere, babice in tete pripovedujejo še danes mladim, kako je končal boj na rastoje stare trte s prelitjem krvi dveh ljudskih borcev.

Ne papir in ne kamen ne znata tako prisrčno, trajno in hvaležno ohraniti skozi stoletja spomina na res prave ljudske junake in prvobojevnike kmečkih pravic, kakor narodna pesem in ljudska pravljica!

Vinko Lapuh in Martin Petan sta zaslužila, da sta postala deležna ljudskega počestčenja in radi tega bo ostal spomin na nju med vinogradniki po spodnjih krajih svež in živ!

Ob času naše povesti še ni imel kmet naročnega časopisa. V dobi propadanja stare trte po spod-